

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Thore Bugård, Hallaryd*
 Härad: *Lunnarbo* Berättare: *Lina Sandell, "*
 Socken: *Göteryd* Berättarens yrke: *fru*
 Uppteckningsår: *1954; inkl. 1959* Född år *1864 i Göteryd*

Om torparens dagsverken, bostad m.m.

s. 1-3.

ACC. N:R M. 16398:/

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Hå-hå, jaha, låt mig nu tänka efter. Jo "nock" minns jag hur jag hade det. Jag bodde i ett torp som hörde under prästgården i "öteryd", och där skulle jag göra vissa dagsverken, det var visst tolv fruntimmersdagsverken, nej tolv var de inte, det var "fentan", "fentan" fruntimmersdagsverken var det "ässa tvåu karradagsverken i wicken, från maj till november". Där gjordes det tre stora "byken" om året, "ojn i mittelen å ojn i var äne pœu året". Det var stora byken, ty där var en tre eller fyra "harrar" som låg och studerade, och de skulle hålla sig med linne själva, så var gång de kom hem så blev det ju så förskräckligt med tvätt. Ja de va te' å ha de stora bykena. Vi la' stumper försst närmst, å så onn stor klump me åska, å sen skolle då byka byken, åsså skolle man lägga ner allt ettersom man gnodde att, å då va vi tvåu te' å byka lasarna. Själva byket började vi på om söndagsnatten, men då hade vi alltid hjälp, ty där var en hel del ynglingar nere hos oss om natten, och så fort det kokte, å vi skolle luta ~~au~~, ~~åååååååååååå~~ ja då se den ene: "De kan ja göra", och en annan: "Nå de behöver Du int, då kan ja göra", och så hjälpte de till så vi hade det riktigt bra då. Det var trevligt det där, vi drack kaffe och roade oss i tvättstugan hela natten, så nog hade man allt roligt på den tiden. Framemot fyra på måndagsmorgonen var vi färdiga med "å skölje å de hals". Sen var det att gå ner till åen med tvätten för att på "tvättetavlan" klappa och wrida ur den, och detta görat höll vi på med fram till åtta på morgonen, så nog fick vi alltid arbeta på den tiden. Ja det är allt väldigt vad tiden har gått, tänka sig att man har blivit så gammal. Jag minns då jag gifte mig, det är en sjuttio år sen nu. Min man var "kneit" och han hade fått ett "kneitatorp" i Sjuhults rote, och dit skulle vi ju flytta. Men bevare mig väl, att komma dit på "vajen" gick "nock en", men att komma in i huset de var då förskräckligt, ja det var de värsta jag nånsin har överlevat. Se, de som hade bott i "kneitatorpet" innan, de hade haft det så som

1.

Tri uppt.

inlämnat.

12/10-59

Fots.

forts. 2.

som många hade det förr i "tien". Innanför dörren var det en kalvakätte, ja de gick ju "nock" än med de, men där var inte "utbrötet", utan där var var minst en hel åln högt av bara "skit". Sedan hade de haft grisar som hade fått springa och "skita" helt vilt i "stuan", så där var då så dant, så jag kan knappast beskriva det. Vi kunde ju inte få in våra möbler bara, och att få "hyddat" där så att man kunde vara där, ja det var det värsta jag nånsin har varit med om. Jag har då aldrig slitit så hårt i all min tid, som då jag skulle flytta in där. Men efter mycket arbete och slit så fick jag till slut så pass "hyddat" därinne att vi kunde flytta in. Ja han förstår ju själv hur där kunde se ut, tänka sig att de förr hade "kragen" inne i stugan, var de inte ille? Nåja nu var de inte bara "mock me skiten i stuan", ty innan igen så så hade där bott en skomakare, ja han hade varit "kneit", och han hade såden där bek till skor, och när de hade blivit varmt så hade den där beken runnit ut och ner på golvet, och där var ju så svart och dant, så där fick jag ligga i flera dar och skrape med en kniv, innan jag fick bort det. Ja den flyttningen den glömmet jag då aldrig. På "kneitatorpet" var det sedan att arbeta och odla på jordbiten som fanns. Gubben min gjorde vissa dagsverken hos en "bonne" på den tiden och så var han ute en gång om året på möte vid Kronobergs hed. Han var ju "kneit" och en kronans man, kan veta. Här hemma på torp~~et~~ odla de vi vår jordbit, och hjälpte "bonnen" oss ibland att med sina oxar plöja upp "ojna boijte". Annars arbetade vi i jorden med vår egen ko, men fick vi ju inte kära för hårt med henne, ty då kunde mjölken sines. Men nog var ~~det~~ det så att vi använde vår ko både till att ha framför vagn och plog. Ja tänk vad det har ändrats. På den tiden såg man inte så ofta några åkdon på vägarne som nu, "nu töras man ju knappt gå te affären. Då var då inte någon som hade ens häst och vagn, utan de körde med oxar, stutar och kor, och var det så att de skulle fram någon-

forts.

ACC. N:R M. 16398:3

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

forts 3

stens, och det rörde sig om en "fjärings vaj" eller så, ja då var det till att ta till "tvåfotahästarna". På den tiden var de inte så rädda för att gå som nu. Nu kan de ju knappast gå på "dass", utan att de skall åka dit.

Ja, det var allt fattigt i stugorna förr, och torpen de lågo långt ute i skogsbackarna. Det värsta var ju om vintrarna, och så hade de alltid så många ungar. Ja tänk bara vad mat där gick åt. "På kunde va bä" tie å fjorten munnar å mätta, å tocket där barnbidra de hade de då int, men nock gick de ändå, kan vedar. Om de inte hade råd till en ko, så hade de istället en eller två getter som de mjölkade. Har han smakat sånt nån gång? Ja den är inte precis så god, men närande, och ungarna som drack den de växte då upp och blevo både gamla och friska, så nog tog de inte nån skada av den heller. "Nu å då olit ojna ynkedom de tya ju inget".

3